

Organizovanie a komunikácia za účelom zvýšenia počtu členov z radov vysoko kvalifikovaných zamestnancov

V Florencii sa pod záštitou ETUI konalo v dňoch 7. až 9. októbra 2015 stretnutie predstaviteľov odborov z Estónska, Fínska, Írska, Litvy, Lotyšska, Čiernej Hory, Rakúska, Slovenska, Švédska a Talianska na tému ochrany práce a postoja odborov k úsporným opatreniam.

Európsky odborový inštitút (European trade union institute – ETUI) je nezávislé výskumné a výcvikové stredisko Európskej konfederácie odborových zväzov (European Trade Union Confederation – ETUC), ktorá združuje európske odborové organizácie do jednotnej európskej zastrešujúcej organizácie. ETUI odovzdáva svoje skúsenosti – získané najmä v rámci svojich vzťahov s univerzitami, akademickými a odbornými pracoviskami – do služieb záujmov pracujúcich na európskej úrovni a na posilnenie sociálneho rozmeru Európskej únie.

Stretnutie odborárskych zástupcov a prizvaných odborníkov otvorila odborná trénerka z ETUI Ilaria Costantini, ktorá vyzdvihla dôležitosť témy z mnohých aspektov. Spoluorganizátor Ken Bjeeregaard (TCO) zdôraznil aktuálnosť ochrany práce najmä vo vyspelejších krajinách, pretože korporácie sa stále viac snažia presúvať výrobu do krajín s nižším životným štandardom za účelom minimalizácie nákladov, čím sú čiastočne ohrozovaní aj vysoko kvalifikovaní zamestnanci, lebo krajiny tretieho sveta sú schopné ponúkať nielen manuálne zručných pracovníkov, ale aj vzdelaných ľudí, ktorí sú ochotní sa za prácou aj presúvať. Francesco Lauria (CISL) privítal účastníkov ako predstaviteľ druhej najväčšej konfederácie talianskych odborových zväzov, skladá sa z 19 základných zväzov a z 9 sekundárnych. CISL je lokálne štruktúrovaná na regionálnej úrovni, ochraňuje práva zamestnaných aj nezamestnaných pracovníkov všetkých odvetví v Taliansku.

Účastníci stretnutia sa navzájom predstavili, uviedli svoju oblasť pôsobenia, čo očakávajú od kurzu, aké majú osobné skúsenosti s danou problematikou a tiež postoje jednotlivých odborárskych inštitúcií.

Prvým prednášajúcim bol Kurt Van Daele (ETUI), načrtol trendy v Európe pri získavaní nových členov z rady vysoko kvalifikovaných zamestnancov. Je dôležité si zadefinovať cieľovú skupinu, o koho sa jedná, poznať postoje, organizačné možnosti a začlenenie daných pracovníkov v pracovnom kolektíve, od toho sa odvíja aj metodika náboru nových členov do odborov. Vo všeobecnosti princíp liberálneho trhu potláča sociálne princípy, na prvý pohľad trh by mal ukázať, kde sú najviac potrební pracovníci a to by im malo zabezpečiť príslušné ohodnotenie. Kvalifikovaní zamestnanci na prvý pohľad majú pocit, že budú poslední, ktorých zamestnávateľ prepustí, niekedy je však opak pravdou, lebo v prípade nedostatku financií sa udržuje výroba a redukuje sa výskum a vývoj, čo je možno krátkozraké, ale v danom momente najvýhodnejšie pre danú firmu. Diverzita v jednotlivých krajinách musí byť tiež zohľadnená, ako aj možnosť začlenenia do medzinárodného pohybu pracovnej sily. Celkovo približne 15% pracovníkov je živnostníkmi, fungujú ako podnikateľské subjekty, týchto ľudí je potrebné tiež začleniť do odborov, avšak stojí to viac námahy, keďže nie sú centralizovaní na pracovisku. Najviac rastie potreba odborníkov v obore informačných a komunikačných technológií, ale tiež v biznise a administratíve, čo zrejme súvisí s globalizáciou firiem a špecifickým prístupom k zákazníkom v jednotlivých krajinách. Vysoko kvalifikovaní zamestnanci by mali dôverovať odborom a solidarite, lebo v súčasnosti je ich menšie percento v odboroch ako pracovníkov s nižšou kvalifikáciou. Je to možno ich nadpriemernými platmi a lepším vzťahom k manažmentu a vedeniu podnikov, na druhej strane vznikom moderných pracovných pozícií noví vysokokvalifikovaní pracovníci ešte nie sú etablovaní, majú zmluvu na dobu určitú, čo ich v určitom smere môže znevýhodniť a preto by sa mali v odboroch viac angažovať. Avšak vznikajú aj nezávislé odbory, ktoré odoberajú členov, avšak nemajú takú silu ako konfederácie odborových zväzov v jednotlivých krajinách, teda nie sú schopné poskytovať právnu pomoc a majú aj slabú vyjednávaciu pozíciu. V praxi nie je jednotný organizačný a náborový model pre vysoko kvalifikovaných pracovníkov, je nutné mapovať situáciu aj na základe osobných pohovorov, budovať migrantské organizácie, viacero aktivistov zapájať do šírenia kolektívnej identity a oboznamovanie potenciálnych členov s benefitmi vyplývajúcimi z odborárskeho zlučovania, ako aj dať väčšie možnosti bežným členom pri rozhodovaní o budúcnosti odborov. Mnoho malých pracovísk zaberá dosť času pracovníkom odborov v pomere k počtu členov, v tomto by malo napomocť používanie internetu, teda šírenie informácií prostredníctvom webu a riešenie problémov a dotazov pomocou e-mailov, čo umožňuje takmer okamžitú podporu aj rádovým členom. Dôležité je podchytiť vzdelaných pracovníkov už po ukončení vysokej školy.

Kurz dal veľký priestor účastníkom prezentovať svoje názory a postrehy, vznikli pracovné skupiny zaoberajúce sa zdieľaním skúseností a následnou tvorbou kampane pre získavanie nových členov z radov vysoko kvalifikovaných pracovníkov, tu je ich potrebné definovať a zvoliť vhodný postup oslovujúci čo najviac potenciálnych členov.

V prvej časti si účastníci porovnali skúsenosti z jednotlivých krajín, zisťovali podobnosti aj odlišnosti, uvažovali o možnostiach, ľudských aj finančných zdrojoch pri organizovaní vzdelaných pracovníkov v odboroch. Spomenuli aj niektoré prekážky najmä v štátnom sektore, kde organizovanosť zamestnancov napomáha k získavaniu finančných prostriedkov od vlády, čo zlepšuje pracovné podmienky všetkým zamestnancom vrátane manažmentu, na druhej strane sa manažment obáva organizovania zamestnancov kvôli zvyšovaniu ich angažovanosti v riadení štátnych inštitúcií. V prípade súkromných firiem neorganizovanosť vyplýva najmä zo strachu o prácu a malého počtu zamestnancov, ktorí nie sú až natoľko „obháňaní“ odborárskymi predákmi ako pracovníci veľkých inštitúcií a korporácií.

Druhá časť bola venovaná reálnej kampani, ktorá by napomohla prilákaniu vysoko kvalifikovaných kádrov do odborov. Jednotlivé skupiny vymysleli vlastné kampane, snažili sa ich čo najviac vylepšiť a zabezpečiť ich potrebnú podporu, taktiež museli vychádzať z reálnych možností odborovej organizácie a zvážiť možný risk a neúspech. Ďalej skupiny analyzovali prezentovanú kampaň inej skupiny, snažili sa nájsť nedostatky, silné stránky, možnosti a spojenia, doporučili možné vylepšenia.

Stretnutia sa zúčastnil aj Julian Scola (ETUC), ktorý ako riaditeľ komunikačného oddelenia konfederácie prezentoval výsledky 13. kongresu v Paríži (29. 9. – 2. 10. 2015), kde bolo prítomných 496 delegátov s hlasovacím právom a 204 bez práva hlasovania z 90 rôznych odborových organizácií z 39 krajín. Za uvedené štyri dni prebehli podnetné diskusie, vystúpilo 49 prednášateľov, preklady boli uskutočnené do 15 rôznych jazykov. Priority odborov boli zhrnuté v Parížskom manifeste ako napr. tvorba silnej ekonomiky slúžiacej ľuďom, silnejšie odbory pre tvorbu demokratických hodnôt v práci a nárok na dôstojné sociálne podmienky. Spomenuli sa aj prípady, ktoré treba rýchlo riešiť ako Grécko, Španielsko, Severné Írsko, solidarita s kurdskými aj tureckými žurnalistami, ďalej TISA, TTIP, EÚ referendum ako aj bezpečnosť a zdravie obyvateľstva. Európa musí v mnohých otázkach zmeniť kurz vývoja, spolupráca širokého spektra sociálnych skupín obyvateľstva vrámci EÚ sú cestou k lepšiemu životu.

Thiebaut Weber (ETUC) ako mladý odborár a politický poradca národného sekretára CFDT, momentálne pracujúci aj ako ETUC konfедераčný sekretár debatoval s účastníkmi, rozprával o možnostiach a zámeroch európskych odborov. V tomto duchu účastníci dostali za úlohu skonzultovať svoje závery ohľadom vytvorených kampaní, zjednotiť podobnosti a prezentovať, čo odporúčajú aby robili odbory na európskej úrovni v otázke získavania vysoko kvalifikovaných zamestnancov ako členov odborov. Dôležité je ich informovať o dianí v ETUI aj ETUC, aby mali potrebné informácie pre pochopenie potreby odborových organizácií.

V závere účastníci kurzu vyplnením dotazníka zhrnuli, aké poznatky získali, čo by ešte vrámci kurzov vylepšili, aké sú možnosti spolupráce a akým smerom sa majú európske odbory uberať.

Martin Florovič,
účastník stretnutia delegovaný OZ PŠaV

